

prof. dr hab. inż. Marek Adamski
Katedra Nauk o Zwierzętach
Zakład Hodowli Drobiu
Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt
UTP w Bydgoszczy

Bydgoszcz, 04 kwietnia 2018 r.

Ocena

rozprawy doktorskiej mgr inż. Magdaleny Anny Zawackiej pt. „Wartość rzeźna, wskaźniki densytometryczne oraz obraz morfologiczny wybranych tkanek kogutów i kapłonów rasy zielononózka kuropatwiana”, wykonanej pod kierunkiem dr hab. Darii Murawskiej, prof. UWM i dr n. wet. Michała Geska w Katedrze Towaroznawstwa Ogólnego i Doświadczalnictwa Wydziału Bioinżynierii Zwierząt Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Przedłożona do oceny dysertacja doktorska stanowi cztery oryginalne prace twórcze opublikowane w latach 2017-2018, będące rezultatem kompleksowych badań na kogutach i kapłonach zielononózek kuropatwianych przeznaczonych do chowu półintensywnego. Bez wątplenia tematyka badań i obszar zagadnień naukowych, którymi zajęła się p. mgr Magdalena Zawacka wpisuje się w aktualne trendy prac doświadczalnych kierowanych dla praktyki oraz o charakterze poznawczym. Z uwagi na tendencje wzrostowe w pozyskiwaniu kur ogólnoużytkowych praktyka drobiarska poszukuje alternatywnych możliwości zagospodarowania nadliczbowych kogutów. W tym zakresie badania Doktorantki między innymi wskazują na możliwość użytkowania samców nieznajdujących zainteresowania u producentów utrzymujących stada towarowe kur.

Rozprawa obejmuje: wstęp (5 stron), hipotezę badawczą, cel i zakres pracy, skrócony opis przeprowadzonych badań (3 strony), syntetyczne omówienie najważniejszych rezultatów poszczególnych etapów badawczych (5 stron), podsumowanie i wnioski, wykaz piśmiennictwa, streszczenia w języku polskim i angielskim, a także kopie przyjętych i opublikowanych oryginalnych prac (4 pozycje). W opracowaniu umieszczono także oświadczenia współautorów publikacji wskazujących na procentowy udział wkładu i zakresu wykonanych prac. W moim przekonaniu pod względem formalnym przedłożona do oceny praca spełnia kryteria określone w prawodawstwie dotyczącym rozpraw doktorskich (Dz. U. nr 65, poz.59, Dz. U. z 2005 nr 164, poz. 1365 oraz Dz. U. z 2011 r. nr 84, poz. 455).

Ocena merytoryczna dysertacji

Wstęp zredagowano prawidłowo w oparciu o skrupulatnie dobraną literaturę dotyczącą zakresu tematycznego pracy, co świadczy o prawidłowym przygotowaniu Autorki do pracy badawczej, a wręcz o dużym zaangażowaniu własnym i bardzo szczegółowych studiach literatury przedmiotu.

W związku z wieloobszarowością podjętych badań nad możliwością wykorzystania nadliczbowych kogutów zielononózek kuropatwianych w produkcji kapłonów Doktorantka sprecyzowała główną hipotezę badawczą. Wydaje się, iż hipoteza nie do końca odzwierciedla cały zakres przeprowadzonych badań, gdyż odnosi się jedynie do zależności między wiekiem a wartością rzeźną ocenionych ptaków. W sposób właściwy Autorka sformułowała główny cel badań w oparciu, o który określiła szczegółowo cztery obszary zakresu prac badawczych. W poszczególnych etapach określono wpływ kapłonienia i wieku na stężenie testosteronu, profil lipoproteinowy we krwi. Dokonano analizy wzrostu składników tkankowych, wybranych narządów, oceny histologicznej wątroby oraz oceny wyników odchowu. Przeprowadzono badania i ocenę histologiczną wybranych mięśni szkieletowych i lokalizacji lipidów w tkance mięśniowej. Oceniono zmiany udziału składników jadalnych i niejadalnych w tuskach. Określono wybrane cechy morfometryczne i gęstość mineralną kości, a także stężenia wapnia, fosforu.

Zastosowanie prawidłowych metod badawczych, dobór materiału oraz jego liczebność stanowią o dobrej realizacji zaplanowanego kompleksu badań. Z informacji podanych w metodyce badań wynika, iż Doktorantka prowadziła odchów ptaków do 28. tygodnia życia. W związku z faktem, że odchów ptaków rzeźnych w praktyce przeprowadza się najczęściej do wieku przed osiągnięciem dojrzałości płciowej, a koguty ogólnoużytkowe dojrzałość płciową osiągają znacznie wcześniej niż w 28. tygodniu życia, chciałbym skierować pytanie do p. mgr Magdaleny Zawackiej czym kierowała się wybierając termin zakończenia prac badawczych, a tym samym odchowu jako 28. tydzień życia ptaków?

Połączenie badań dotyczących wpływu zabiegu kapłonienia i wieku na wyniki odchowu, wartość rzeźną, a także parametry fizjologiczne bez wątpienia wpłynęło bardzo pozytywnie na zwiększenie walorów poznawczych przedłożonej do oceny dysertacji. Szczególnie cenne wydają się być wyniki opublikowane w czwartej pracy uwzględnionej w osiągnięciu naukowym Doktorantki, a mianowicie dotyczące cech morfometrycznych oraz gęstości mineralnej kości

w połączeniu z zawartością wapnia i fosforu we krwi ptaków. Zarówno prezentacja wyników, jak i ich dyskusja nie budzą zastrzeżeń. O dobrej umiejętności interpretacji wyników przez Doktorantkę świadczy także spójny opis osiągnięcia, w którym w sposób prawidłowy Autorka połączyła obszary badawcze czterech prac wchodzących w skład dysertacji doktorskiej. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w sposób umiejętny w pracy podsumowano wyniki zaprezentowane i omówione w ramach aż czterech publikacji. Szczególnie cenny wydaje się być wniosek dla praktyki.

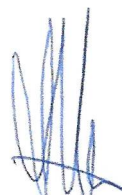
Uważam, iż przedłożona do oceny dysertacja jest opracowana bardzo dobrze pod względem merytorycznym, co niewątpliwie świadczy o dobrym przygotowaniu warsztatu pracy i zasobu wiedzy przyszłej Pani Doktor. Nie mniej jednak w związku z zadaniami recenzenta chciałbym wskazać dwie sugestie, które nasunęły się po analizie pracy. Sugerowałbym unikanie określenia „interakcji wiek x kategoria płciowa” w kategorii pewnych niezręczności językowych. Może zamiast określenia „kategoria płciowa” można byłoby zastosować „wiek x kapłonienie” lub „wiek x grupa”. Uważam także, iż na stronie 24 dysertacji Autorka interpretując rezultaty badań zbyt pochopnie stwierdziła „Nie stwierdzono pogorszenia gęstości mineralnej kości, co może wskazywać na zróżnicowaną podatność poszczególnych ras na zmiany wynikające z obniżenia syntezy hormonów steroidowych”. W zakresie badań, które obejmuje dysertacja doktorska Doktorantka nie porównywała wpływu pochodzenia (ras) w związku z powyższym to stwierdzenie można uznać za niesłuszne.

Wymienione powyższe sugestie i uwagi wynikają z subiektywnej analizy rozprawy wykonanej przez recenzenta i mogą mieć charakter dyskusyjny. Bez wątplenia nie wpływają one na wartość merytoryczną rozprawy. Na uwagę zasługuje fakt, że poprzez wykonanie szeregu skomplikowanych analiz Autorka przedłożonej do oceny pracy wykazała dużą umiejętność połączenia badań dotyczących cech użytkowych, wartości rzeźnej z aspektem fizjologii ptaków.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt opublikowania wyników badań przeprowadzonych przez p. mgr inż. Magdalenę Annę Zawacką w najbardziej prestiżowych czasopismach naukowych, najwyżej klasyfikowanych ze względu na wartości bibliometryczne. Dwie prace wchodzące w skład dysertacji opublikowano w czasopismach *Animal* i *Poultry Science* sklasyfikowanych zgodnie z obowiązującą punktacją Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na liście A, jako publikacje, którym przypisuje się 40 pkt. Jedną w *Spanish Journal of Agricultural Research* na tej samej liście MNiSW o wartości 25 pkt. i jedną w *Polish Journal of Natural Science*

sklasyfikowanym na liście B MNiSW o wartości 14 punktów. Sumaryczny IF dla objętych dysertacją prac wynosi 4,516. Zgodnie z deklaracjami współautorów wymienionych publikacji bezpośredni udział p. mgr Magdaleny Anny Zawackiej w opracowaniu koncepcji badań, ich bezpośrednim wykonaniu, opracowaniu wyników i przygotowaniu do opublikowania wraz z interpretacją wynosił w poszczególnych pracach od 35 do 70%.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, że przedłożona do oceny dysertacja doktorska spełnia warunki określone w Ustawie z dnia 14. marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz.59, Dz. U. z 2005 nr 164, poz. 1365 oraz Dz. U. z 2011 r. nr 84, poz. 455). W związku z powyższym przedkładam Wysokiej Radzie Wydziału Bioinżynierii Zwierząt Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie wniosek o dopuszczenie mgr inż. Magdaleny Anny Zawackiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie z uwagi na wartość naukową, a także praktyczną wyników pracy badawczej p. mgr inż. Magdaleny Zawackiej oraz kompleksowość pracochłonnych badań, wymagających dużych umiejętności, poznania i zastosowania wielu metodyk badawczych z obszaru technologii użytkowania drobiu, anatomii i fizjologii ptaków, a także oceny surowców drobiarskich, co znalazło potwierdzenie poprzez opublikowanie tych wyników w najbardziej prestiżowych czasopismach naukowych międzynarodowych, zwracam się z uprzejmą prośbą do Wysokiej Rady Wydziału stawiając jednocześnie wniosek o wyróżnienie ocenionej rozprawy doktorskiej.

/-/ Marek Adamski